

Είναι αιώνια η Ψυχή;

/ [Πεμπτουσία](#)

image not found or type unknown

Η ψυχή είναι πνοή ζωής. Αυτό δηλώνει και η γνωστή ρήση της Παναγίας μας: «Μεγαλύνει η ψυχή μου τον Κύριον».

Ο αείμνηστος καθηγητής Δογματικής Π. Τρεμπέλας στο υπόμνημά του στο κατά Λουκάν Ευαγγέλιο σημειώνει σχετικά: «Η ψυχή είναι η αρχή της ατομικότητας, η έδρα των ψυχικών ιδιοτήτων, όλων των εντυπώσεων, αίτινες έχουν προσωπικό χαρακτήρα. Η λέξις ψυχή μου περιλαμβάνει πάσας τας συγκενήσεις της γυναικός και της μητρός, αίτινες κατακυριεύουν ήδη της καρδιάς της Μαρίας, και καταλήγουν πάσαι ομού εις λατρείαν και δοξολογίαν του Θεού». Λίγο πιο κάτω σχολιάζοντας τον στίχο Λουκά α' 47 «...και ηγαλλίασε το πνεύμα μου επί τω Θεώ τω σωτήρι μου», επαναλαμβάνει με άλλα λόγια πως «κατά την Γραφήν η ψυχή, η έδρα της ατομικότητας, διά μεν του σώματος επικοινωνεί προς τον γήινον κόσμον, διά δε των ανωτέρων της δυνάμεων, των κυρίως πνευματικών, προς τον θείον κόσμον».

Η ψυχή είναι και το μέσον διά του οποίου ο λόγος του Θεού εισχωρεί στον άνθρωπο. Αυτό επισημαίνει ο Απ. Παύλος απευθυνόμενος στους εβραίους (Εβρ. 4, 12): «...ο λόγος του Θεού... διικνούμενος άχρι μερισμού ψυχής τε και πνεύματος». Δηλ., εξηγεί ο Π. Τρεμπέλας, ο λόγος του Θεού εισχωρεί στην ψυχή και εις τα βαθύτατα αυτής ήτοι εις το πνεύμα, εισχωρεί εις τους αρμούς και μυελούς... άτινα σημαίνουν τα βάθη του σώματος

209. Είναι άλλωστε γνωστό ότι «...η ψυχή ήτις ούτως η άλλως ζωοποιεί και κινεί πάσας τας ψυχοπνευματικές λειτουργίας του όλου ανθρώπου...»²¹⁰.

Η ψυχή του ανθρώπου δεν είναι απλή βιολογική ενέργεια, αλλά ουσία αθάνατη, δεν φθείρεται, δεν διαλύεται μετά τον χωρισμό της από το σώμα, αλλά με τις δικές της ενέργειες εξακολουθεί να υπάρχει και να ενεργεί. «Ουχ η ψυχή εστίν η αποθνήσκουσα, αλλά διά την ταύτης αναχώρησιν αποθνήσκει το σώμα»(Μ. Αθανάσιος).

Ο Άγιος Μάξιμος ο ομολογητής υποστηρίζει ότι η σχέση σώματος και ψυχής είναι μόνιμη κατά το πρότυπο των δύο φύσεων του Κυρίου «*ψυχήν και σώμα, ως μέρη ανθρώπου αλλήλων προϋπάρχει χρονικώς ή μεθυπάρχειν αμήχανον*»,²¹¹ και πως δεν μπορούν να υπάρξουν χωριστά, καθώς η σχέση τους είναι αναγκαία και όχι προαιρετική. «*Η γαρ σχέσις ακίνητον*»²¹²

Λέγεται ότι η ψυχή είναι αθάνατη. Γνωρίζουμε καλά ότι αυτή η έννοια της αθανασίας της ψυχής, δεν είναι χριστιανικής προελεύσεως, αλλά οι χριστιανοί την δέχτηκαν με μερικούς όρους και μερικές απαραίτητες προϋποθέσεις.²¹³ Ο καθηγητής Ιωάννης Ζηζιούλας γράφει χαρακτηριστικά: «*Η ιδέα της αθανασίας της ψυχής, αν και δεν είναι χριστιανικής προελεύσεως, πέρασε μέσα στην παράδοση της εκκλησίας μας, διαποτίζοντας και αυτήν την υμνογραφία μας. Κανείς δεν μπορεί να την αρνηθεί, χωρίς να βρεθεί έξω από το κλίμα της ίδιας της λατρείας της εκκλησίας. Η εκκλησία δεν δέχτηκε την πλατωνική αυτή ιδέα χωρίς όρους και προϋποθέσεις. Οι προϋποθέσεις αυτές περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων τρία βασικά πράγματα. Το ένα είναι ότι οι ψυχές δεν είναι αιώνιες, αλλά κτιστές. Το άλλο ότι η ψυχή επ' ουδενί λόγο πρέπει να ταυτιστεί με τον άνθρωπο(η ψυχή του ανθρώπου δεν είναι ο άνθρωπος. Άλλο η ψυχή και άλλο άνθρωπος, ο οποίος είναι ψυχοσωματική οντότητα). Και το τρίτο και το σπουδαιότερο είναι ότι η αθανασία του ανθρώπου δεν στηρίζεται στην αθανασία της ψυχής, αλλά στην Ανάσταση του Χριστού και στην μελλοντική ανάσταση των σωμάτων*»²¹⁴.

Ο Άγ. Γρηγόριος Νύσσης διδάσκει ότι με τον όρο ψυχή μπορούμε να εννοήσουμε τρία συγκεκριμένα ή μάλλον καλλίτερα η ζωτική και ψυχική δύναμη διαιρείται σε τρεις λειτουργίες, την αυξητική και θρεπτική που προσφέρει κατάλληλο υλικό για την αύξηση των τρεφομένων που παρατηρείται στα φυτά, την αισθητική ενέργεια και αντίληψη που μαζί με την προηγούμενη υπάρχει στη φύση των άλογων ζώων και στην τελεία ψυχή που παρατηρείται στον άνθρωπο, η οποία εκτός του ότι είναι τρεφομένη και αισθανομένη ταυτοχρόνως, είναι «*και λόγου μετέχουσα και νω διοικουμένη*».²¹⁵

Ο άνθρωπος έχει νου και λόγο, δηλαδή η ψυχή του είναι νοερά και λογική. Εξηγεί ο

Αγ. Γρηγόριος Νύσσης, ότι πρόκειται για ενέργειες ψυχικές και όχι για τρεις ιδιαίτερες ψυχές, αφού ο άνθρωπος έχει νου, λόγο και αίσθηση. Έτσι η μόνη τέλεια και αληθινή ψυχή είναι μία, η νοερή και άυλη, η οποία διά των αισθήσεων αναμειγνύεται με την υλική φύση.²¹⁶

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

209 Τρεμπέλας Π., «Υπόμνημα εις το κατά Λουκά», Εκδ. Σωτήρος, 1973, σελ. 68-70

210 Ξ. Παπαχααραλάμπους, Α. Βουρλής, «Φάκελος μαθήματος Χρ. Ηθική Α'», Αθήνα, 1996, σελ. 40

211 Μάξιμος ο ομολογητής, «Προς Ιωάννην Αρχιεπίσκοπον Κυζίκου», PG αι. 1100D, ΕΠΕ, Φιλοκαλία 14Δ', σελ. 108, 112

212 «Η γαρ σχέσις ακίνητος», αυτόθι αι,1101c

213 Μητροπολίτου Ναυπάκτου Ιερόθεου, «Ορθόδοξος Ψυχοθεραπεία», Εκδ. Ι.Μ. Γενεθλίου της Θεοτόκου, 2008, σελ. 95

214 Ζηζιούλας Ι,, Αθανασία της ψυχής», Σύναξη, τεύχος 6, σελ. 81-82

215 Γρηγορίου Νύσσης, έργα 5, ΕΠΕ, σελ. 54

216 Μητροπολίτου Ναυπάκτου Ιεροθέου στο «Εκκλησία και Μεταμοσχεύσεις», Εκδ. ΚΕΕΜΥΕΕ, Αθήνα 2001, σελ. 346-347

Παρατήρηση: η ΠΕΜΠΤΟΥΣΙΑ συνεχίζει την παρουσίαση με τη μορφή σειράς άρθρων της μελέτης “Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΕΓΚΕΦΑΛΙΚΟΥ ΘΑΝΑΤΟΥ ΥΠΟ ΤΟ ΠΡΙΣΜΑ ΤΗΣ ΝΕΥΡΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ Η ΑΠΟΨΗ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ”, του θεολόγου και νοσηλεύτη **Νικόλαου Στανίτσα**. Πρόκειται για αναθεωρημένης έκδοσης του κειμένου που κατατέθηκε ως διπλωματική εργασία στη Σχολή Ανθρωπιστικών Σπουδών του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου με επιβλέποντες καθηγητές τους ΚΟΪΟ ΝΙΚΟΛΑΟ, ΦΑΝΑΡΑ ΒΑΣΙΛΕΙΟ και ΛΟΗ ΝΕΚΤΑΡΙΟ.